

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUS

2019 m. birželio 28 d. Nr. 4D-2019/1-245
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. vasario 22 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama ir – Marijampolės PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai apribojant teisę kreiptis į teismą.

2. Skunde nurodoma:

2.1. „Regionų apygardos administraciniame teisme Klaipėdos Rūmuose vyko teismo posėdis 2019 m. sausio 3 d. 14 val. administracinėje byloje Nr. <...> dėl nežmoniškų gyvenimo sąlygų Marijampolės pataisos namuose“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Paskambinau iš Lukiškių TI-K į kuriuos buvau perkeltas tęsti bausmės 2019-02-11 iš Marijampolės PN teismo posėdžių sekretorei į Klaipėdos rūmus [...], kuri nurodė, kad teismo sprendimas buvo išsiųstas į Marijampolės PN 2019-01-20 d. Tačiau šis teismo sprendimas man po šiai dienai nėra įteiktas ir nebuvo informuotas apie tokį sprendimą [...]“;

2.3. „[...] iš manęs yra neteisėtai atimta galimybė apskųsti teismo sprendimą aukštesnei instancijai teisės aktų nustatyta tvarka.“

3. Pareiškėjas prašo išsiaiškinti Skunde išdėstytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019-02-27 raštu Nr. 4D-2019/1-245/3D-523 kreipėsi į Marijampolės PN bei Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmus (toliau vadinama ir – Teismas), prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Iš gautų dokumentų ir jų priedų turinio nustatyta toliau nurodoma informacija.

5. Marijampolės PN 2019-03-13 rašte nurodė:

5.1 „Marijampolės PN 2019-01-25 paštu gavo Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų raštą Nr. <...> „Dėl neįsiteisėjusio sprendimo siuntimo“, prie kurio buvo pridėta nutartis“;

5.2. „Įstaigai gavus Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų raštą, pareiškėjas neinformuotas apie gautą nutartį, nes 2019-01-25 paštu gautas vokas buvo adresuotas įstaigai, kadangi teismai apie priimtus sprendimus nuteistuosius informuoja asmeniškai, uždaruose vokuose, kurių įstaiga necenzūruoja“;

5.3. „2019-01-22 administracinėje byloje priimtas sprendimas, kurio neįsiteisėjusi kopija išsiųsta pareiškėjo nurodytu adresu į Marijampolės pataisos namus.“

6. Teismas 2019-03-05 rašte pateikė toliau nurodytą informaciją:

6.1. „2019 m. sausio 22 d. administracinėje byloje priimtas sprendimas ir neįsiteisėjusio sprendimo kopija išsiųsta Pareiškėjo nurodytu adresu į Marijampolės pataisos namus.“

6.2. „Pareiškėjas apie adresą pasikeitimą Teismą informavo tik 2019 m. vasario 22 d.“

6.3. Teismo įsiteisėjusio sprendimo nuorašas 2019 m. kovo 4 d. išsiųstas Pareiškėjui į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą.“

7. Papildomai pateiktame 2019-05-23 Marijampolės PN rašte Nr. 9/07-6751 nurodyta, kad Marijampolės PN 2019-01-25 paštu gavo Teismo raštą „Dėl neįsiteisėjusio sprendimo siuntimo“, prie kurio buvo pridėtas teismo sprendimas, bet Pareiškėjui minėto sprendimo įstaigos darbuotojai neįteikė, kadangi laiškas buvo adresuotas Marijampolės pataisos namams ir minėtas sprendimas buvo nukreiptas įstaigos teisininkei susipažinti su informacija dėl teismo proceso.

8. Papildomai pateiktame Marijampolės PN 2019-06-07 rašte Nr.9/07-7463 nurodyta, kad Teismas priėmė sprendimą pratęsti sprendimo apskundimo terminą, ir Pareiškėjui buvo sudaryta galimybė pasinaudoti šia teise pateikiant apeliacinį skundą.

Marijampolės PN 2019-03-13 pateikė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui atsiliėpimą į apeliacinį skundą.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos Konstitucijos

30 straipsnio 1 dalis „Asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą“.

10. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (BPK)

310 straipsnis. Nuosprendžio nuorašų įteikimas: „1. Nuosprendžio nuorašai tuojau po paskelbimo įteikiami išteisintajam, nuteistajam ar asmeniui, kuriam byla nutraukta. 2. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys nedalyvavo, kai buvo skelbiamas nuosprendis, ar jo nepriėmė tuojau po paskelbimo, nuosprendžio nuorašai jiems turi būti įteikti ar išsiųsti ne vėliau kaip per penkias dienas nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. [...]“

11. 2003 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymo Nr. 194 „Dėl pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ 94 punktas – „Perkėlus nuteistąjį į kitą pataisos įstaigą ar tardymo izoliatorių, jo vardu gauti laišškai ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo laiško gavimo pataisos įstaigoje dienos šios įstaigos sąskaita persiunčiami įstaigai, į kurią nuteistasis perkeltas. [...]“

Tyrimo išvados

12. Skunde Pareiškėjas rašo, kad Marijampolės PN pareigūnai apribojo jo teisę kreiptis į teismą ir laiku pateikti skundą, kadangi nepateikė jam atsiųstos Teismo nutarties.

13. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad viena pagrindinių žmogaus teisių gynybos garantijų yra jo teisė kreiptis į teismą. Šios teisės įgyvendinimą lemia paties asmens suvokimas, kad jo teisės ar laisvės pažeidžiamos. Niekas negali kliudyti jam kreiptis į teismą. Kreipimasis į teismą yra subjektyvi procesinė Konstitucijos garantuota asmens teisė, nes Konstitucijos 30 straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta: „Asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą“ (1997 m. spalio 1 d. nutarimas; byla Nr. 7/97).

14. Vadovaujantis teisės aktų nuostatomis (šios pažymos 11 punktą), perkėlus nuteistą į kitą pataisos įstaigą ar tardymo izoliatorių, jo vardu gauti laišakai ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo laiško gavimo pataisos įstaigoje dienos šios įstaigos sąskaita persiunčiami įstaigai, į kurią nuteistasis perkeltas.

15. Marijampolės PN gavo Teismo laišką, kuriame buvo nurodyti du adresatai, t. y. Marijampolės pataisos namams, PP (Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalas), ir X, Marijampolės PN. Kadangi institucijoms teismai nutartis siunčia per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą (PP) (kaip ir buvo nurodyta Teismo lydraštyje), siunčiama nutartis buvo adresuota tik Pareiškėjui, tačiau minėtas sprendimas buvo nukreiptas įstaigos teisininkei susipažinti su informacija dėl teismo proceso, o ne persiųstas Pareiškėjui, kuris tuo metu buvo išvežtas į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą atlikti nuobaudos. Tai reiškia, kad nuteistajam nebuvo sudaryta galimybė susipažinti su jam atsiųsta Teismo nutartimi ir laiku realizuoti savo teisės kreiptis į teismą pateikiant apeliacinį skundą.

16. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), nepersiųstus Pareiškėjui į nuobaudos atlikimo vietą jam adresuotos Teismo nutarties, yra pagrįstas.

Marijampolės direktoriui rekomenduotina atkreipti dėmesį, kad ateityje pareiškėjams siunčiamos teismų nutartys būtų įteikiamos tinkamai, laikantis BPK įtvirtintų nuostatų ir užtikrinant nuteistųjų teises kreiptis į teismą.

17. Pažymėtina, kad, Pareiškėjui pasiteiravus dėl Teismo sprendimo, Teismas sprendimą (kopiją) pakartotinai išsiuntė Pareiškėjui į Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą. Teismui pratęsus apskundimo terminą, Pareiškėjas pasinaudojo teise pateikti apeliacinį skundą.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Marijampolės pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), neįteikus jam Teismo nutarties, **pripažinti pagrįstu.**

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

19. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Marijampolės pataisos namų direktoriui rekomenduoja:

atkreipti dėmesį, kad ateityje pareiškėjams siunčiamos teismų nutartys būtų jiems

įteikiamos tinkamai, laikantis teisės aktuose įtvirtintų nuostatų ir užtikrinant, kad nesusidarytų sąlygos pažeisti nustatytą teisę kreiptis į teismą.

20. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolierės siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė